

Rol en positie samenwerkingsverbanden

Overkoepelend Netwerk
Samenwerkingsverbanden

mei 2026

Waarom streven naar een inclusieve leeromgeving

Alle kinderen, met en zonder beperking, hebben het recht om zich volledig te kunnen ontwikkelen op het gebied van mentale en fysieke mogelijkheden, persoonlijkheid, talenten en creativiteit, en om te worden voorbereid op een volwaardige en gelijkwaardige deelname aan de samenleving. Een inclusief onderwijssysteem wordt gezien als het meest geschikte middel om discriminatie in het onderwijs te voorkomen, waarbij het belang van het kind altijd voorop dient te staan. Een inclusief onderwijssysteem moet beschikbaar, toegankelijk, aanvaardbaar en aanpasbaar zijn.

Bron: beleidskader werken aan een inclusieve leeromgeving

Onderlinge samenhang!

Minder versnippering, hoe?

- Geen herziening van de regio-indeling, want daar worden kinderen niet beter van. Het echte probleem voor ongewenste verschillen in ondersteuning komt door botsende stelsels van onderwijs en zorg. Daardoor is het heel lastig om samen de hulp te bieden die nodig is.
- Wel investeren in een inclusieve leeromgeving met ondersteuning en hulp onder handbereik. Voorwaarde is dat er nu echt werk gemaakt wordt van integraal beleid en collectieve financiering.

Wat gaat ONSwv doen?

- Optimaliseren van samenwerking in de regio:
 - met de leden in beeld brengen welke (schaal)voordelen er te behalen zijn en hoe dat er uit ziet (van samenwerking op thema's tot bestuurlijke integratie)
 - stimuleren van samengaan van samenwerkingsverbanden waar daar een logische basis voor is.
- Concreet maken wat nodig is aan landelijke kaders:
 - aanscherpen van het programma van eisen voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden
- Meewerken aan de ontwikkeling van scenario's voor een resultaatverplichtend overleg met integrale financiering (inclusiefonds), dat in 2035 de huidige rol van samenwerkingsverbanden gaat vervangen.

Wat is verder nodig?

- Maak interdepartementaal concreet wat wordt verstaan onder een inclusieve leeromgeving: er is één definitie nodig van OCW (onderwijs en ondersteuning), VWS (jeugdhulp) en SZW (kinderopvang).
- Naleving van de wettelijke zorgplicht die scholen en schoolbesturen hebben.
- Formaliseer de regierol van samenwerkingsverbanden in een inclusieve leeromgeving (partners en expertise kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp bij elkaar brengen en tot bindende afspraken komen).
- Maak collectieve financiering (in elk geval voor onderwijs en zorg) structureel mogelijk.
- Ontwikkel integraal inspectietoezicht dat uiterlijk in 2035 aansluit bij een inclusieve leeromgeving en ziet op integrale samenwerking van maatschappelijke kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp.
- Stimuleer dat gemeenten met kinderopvangorganisaties en schoolbesturen werk kunnen maken van op inclusie gerichte huisvesting: ruimer, rustige, flexibele en zorg-nabije schoolgebouwen, gebaseerd op universeel ontwerp, regionaal verankerd beleid en voldoende bekostiging.

Mijlpalen 2026 en verder

2026

Advies Over de lijnen wordt door de sectororganisaties en netwerkpartners in jeugd en onderwijs op hoofdlijnen gezien als richtinggevend document.

2027

Er ligt een vastgestelde uitvoeringsagenda om in 2035 een inclusieve leeromgeving te realiseren.

2028

Het instrumentarium voor samenwerkingsverbanden is uitgebreid en vastgelegd in een aangescherpt Programma van Eisen.

2030

Er ligt een ontwerp voor een resultaatverplichtend overleg en een inclusiefonds met een implementatieplan.

2035

Samenwerkingsverbanden hebben hun rol als wegbereider voor een inclusieve leeromgeving vervuld. Er is één resultaatverplichtend en regisserend bestuurlijk orgaan dat vanuit een inclusiefonds stuurt op de realisatie en doorontwikkeling van een inclusieve leeromgeving.

Actie

- Een gezamenlijke uitvoeringsagenda die in 2027 klaar is
- Een onafhankelijke kartrekker om de transitie naar 2035 te begeleiden (start 2026).
- Politieke moed en commitment. Niet alleen van OCW, maar juist ook in de samenwerking met andere ministeries, gemeenten, ONSwv, sectororganisaties en maatschappelijke partners die een onmisbare rol spelen in de beweging naar een inclusieve leeromgeving.